

Sygn. akt: I C 2243/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR del. Zygmunt Drożdziejko

Protokolant: protokolant Edyta Sieja

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2016 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa **T. M.**

przeciwko **M. E., B. G.**

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda T. M. solidarnie na rzecz pozwanych M. E. i B. G. kwotę 3 617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych), tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt I C 2243/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 maja 2016r.

Powód T. M. wystąpił przeciwko pozwanym M. E. i B. G. z pozwem o zapłatę kwoty 200 000 zł z odsetkami od dnia 1.06.2011r.

W uzasadnieniu wskazano, że M. C. (1) zawarł z pozwanymi przedwstępną umowę sprzedaży na mocy której przekazał pozwanym kwotę 200 000 zł. Do umowy przeniesienia własności nie doszło i dlatego przysługuje mu zwrot kwoty 200 000 zł. Ta wierzytelność została przeniesiona w drodze cesji na K. P., a K. P. przeniósł na powoda.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu podnieśli, że mają wątpliwości co do ważności umów cesji, ponieważ po datach tych umów powód domagał się zwrotu pieniędzy i nie wskazywał, że jemu przysługuje wierzytelność tylko, że działa w imieniu kogoś innego. Ponadto podniesiono, że toczyło się postępowanie egzekucyjne przeciwko M. C. (1) i w ramach tego postępowania została zajęta wierzytelność M. C. (1) wobec pozwanych. Umowa cesji pomiędzy M. C. (1), a K. P. została zawarta już po zajęciu wierzytelności, a więc jest nieważna na podstawie art. 885 kpc w związku z art. 902 kpc.

Podnieśli również zarzut potracenia, ponieważ nabyli wierzytelność M. S. wobec M. C. (1). Wierzytelność wynika z orzeczenia sądu.

W zeznaniach pozwana B. G. podniosła, że co do zasady to ona nie kwestionuje obowiązku zwrotu kwoty 200 000 zł. tylko z uwagi na inne okoliczności wnosi o oddalenie powództwa.

Powód podniósł, że zarzut potrącenia nie jest skuteczny, ponieważ wierzytelność M. S. nie istnieje. Wynika ona z orzeczenia sądu, ale on je kwestionuje i podniósł stosowne kroki prawne. Ponadto poddał w wątpliwość ważność umowy cesji, ponieważ M. S. prowadzi postępowanie sądowe o uznanie umowy za bezskuteczną i zapadł wyrok korzystny dla niego, a więc sugeruje to, że w dalszym ciągu to on jest wierzycielem. Podniósł również, że jego umowa cesji jest ważna.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 maja 2010r. M. C. (2) oraz pozwani B. G. i M. E. zawarli przedwstępną umowę sprzedaży. Na mocy tej umowy pozwani otrzymali 200 000 zł. Analogiczną umowę pozwani zawarli z M. S.. Również od M. S. otrzymali 200 000 zł. M. S. i M. C. (2) mieli otrzymać po połowie nieruchomości, a pozwani w sumie otrzymali 400 000 zł. Na dzień zawierania umowy pozwani nie mieli dokumentu potwierdzającego ich własność nieruchomości. Toczyło się postępowanie o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości. M. C. (2) i M. S. mieli pokryć koszty tego postępowania po połowie. Przy tej umowie i w późniejszych działaniach pozwana B. G. reprezentowała brata M. E.. Nie doszło do zawarcia umowy sprzedaży pomiędzy M. C. (2), a pozwanymi. W ocenie B. G., M. C. (2) nie wywiązał się ze swojej umowy – pokrycia połowy kosztów sprawy o zasiedzenie. Pozwani nie zwrócili M. C. (2) kwoty 200 000 zł.

Dowód: umowa przedwstępna z dnia 21.05.2010r. zeznania pozwanej B. G. k. 279-280

W dniu 12.04.2011r., w dniu 28.04.2011r., w dniu 13.06.2011r., w dniu 23.09.2011r. K. P. wszczął przeciwko M. C. (3) cztery postępowania egzekucyjne przed komornikiem R. W. działającym przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Woli w Warszawie. Pismem z dnia 11.10.2011r. komornik dokonał zajęcia wierzytelności M. C. (2) względem pozwanych. B. G. została o tym powiadomiona w dniu 18.10.2011r., a M. E. w dniu 19.10.2011r. Zajęcie zostało dokonane we wszystkich sprawach. Postępowania egzekucyjne zakończyły się postanowieniami z dnia 27.02.2014r., 28.05.2014r. 4.06.2014r., 2.06.2015r. o umorzeniu, wobec bezskuteczności egzekucji.

Dowód: akta komornika R. W. - działającego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Woli w Warszawie (sygn. akt Km 3050/11, Km 3605/11, Km 5175/11, Km 12593/11)

Na podstawie ugody datowanej dnia 12.09.2013r. T. C. przeniósł na rzecz K. P. wierzytelność w stosunku do pozwanych o zwrot kwoty 200 000 zł. na podstawie umowy datowanej na dzień 12.09.2013r. K. P. przeniósł wierzytelność w stosunku do pozwanych o zwrot kwoty 200 000 zł na rzecz T. M.. Pismem z dnia 13.03.2014r. T. M. wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 200 000 zł. W piśmie wskazał, że działa jako pełnomocnik K. P.. W piśmie wskazał, że K. P. nabył wierzytelność od M. C. (2). W załączeniu przesłał tylko pełnomocnictwo. B. G. otrzymała pismo w dniu 14.03.2014r. i odpowiedziała na nie pismem z dnia 21.03.2014r. Przed otrzymaniem pisma w marcu 2014r. ale już po dokonaniu cesji na rzecz powoda, powód był u pozwanej B. G., ale nie informował jej o dokonanej cesji i nie pokazywał jej dokumentów z których wynika przelew wierzytelności. Ogólnie tylko mówił o zobowiązaniu pozwanych względem M. C. (2). Wtedy rozmowa trwała krótko, ponieważ B. G. kąpała dziecko i odesłała powoda do swojego pełnomocnika. O przelewie wierzytelności pozwani dowiedzieli się dopiero z pozwu, który pozwany M. E. otrzymał w dniu 23.02.2015r. , a pozwana B. G. w dniu 25.02.2015r. Wtedy też po raz pierwszy zobaczyli dokumenty, z których ten przelew wynika.

Dowód: ugoda k.18-20, umowa przelewu wierzytelności k. 21-22, wezwanie k.23-25, pełnomocnictwo k.26, pismo z dnia 21.03.2014r. k.43-49, zeznania pozwanej B. G. k. 279-280, zeznania T. M. k.278-279, potwierdzenia doręczenia pozwu k.59.

W dniu 29.06.2012r. pozwani zawarli przedwstępną umowę sprzedaży z M. S.. W dniu 20.12.2013r. zawarto aneks do tej umowy.

W dniu 10.10.2013r. M. S. przeniósł na pozwanych wierzytelność w wysokości 200 000 zł. jaka mu przysługiwała w stosunku do M. C. (3) na podstawie postanowienia z dnia 10.06.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Żoliborza w Warszawie (sygn. akt I Ns 501/12).

Pozwani potrącenia wierzytelności dokonali dopiero w odpowiedzi na pozew. Również dopiero wtedy przedstawili dokumenty o przelewie wierzytelności.

Dowód: umowa przedwstępna k.51-53, aneks k. 49-50, umowa przelewu wierzytelności k. 54-55, postanowienie k.56, kopie dokumentów z akt Sądu Rejonowego dla Warszawy – Żoliborza w Warszawie (II Ns 936/15, I Ns 921/09, II Ns 501/12) k.276-368, k. 276-277.

M. S. pozewem z dnia 4.08.2011r. wystąpił przeciwko M. Z. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do jego wierzytelności względem M. C. (2), a wynikającej z postanowienia z dnia 10.06.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Żoliborza w Warszawie (sygn. akt I Ns 501/12). Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok w dniu 18.09.2013r. Podstawą oddalenia pozwu było ustalenie iż powód nie wykazał, że M. C. (2) nie jest wypłacalny. M. S. złożył apelację w dniu 14.10.2013r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację w dniu 26.11.2014r. i podzielił ustalenia Sądu Okręgowego. M. S. w dniu 17.03.2015r. złożył kasację.

Dowód: kopia dokumentów z akt Sądu Okręgowego w Warszawie k.202-259.

Ocena dowodów:

Sąd dał wiarę zeznaniom stron, ponieważ są spójne i logiczne. Znajdują potwierdzenie w pozostałym zgromadzonym materiale dowodowym oraz są zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Ponadto zeznania stron nie pozostają w sprzeczności, ale się uzupełniają. W istocie rzeczy spór pomiędzy stronami dotyczył nie tyle faktów co ich interpretacji i interpretacji przepisów.

Sąd dał wiarę zgromadzonym dokumentom, ponieważ ich prawdziwość nie była kwestionowana.

Sąd zważył co następuje:

Pozew nie jest uzasadniony.

Na wstępie należy zaznaczyć, że pozwani nie kwestionowali co do zasady obowiązku zwrotu kwoty 200 000 zł. M. C. (2) wynikającego z umowy z dnia 21 maja 2010r. Dlatego sąd odstępuje od uzasadnienia tej części, a jedynie dla formalności wskazuje, że podstawę prawną stanowi przedmiotowa umowa i art. 494 kc.

Najdalej idącym zarzutem pozwanych co do obowiązku zapłaty kwoty 200 000 zł na rzecz powoda był zarzut braku legitymacji czynnej powoda wynikający z nieważności umowy cesji z uwagi na treść art. 885 kpc (zajęcie ma ten skutek, że w stosunku do wierzyciela egzekwującego nieważne są rozporządzenia wynagrodzeniem przekraczające część wolną od zajęcia, dokonane po jego zajęciu, a także przed zajęciem, jeżeli wymagalność wynagrodzenia następuje po zajęciu) w związku z art. 902 kpc (do skutków zajęcia stosuje się odpowiednio art. 885, 887 i 888, a do skutków niezastosowania się do wezwań komornika oraz do obowiązków wynikających z zajęcia - art. 886).

Problem wynika z tego, że w dniu 12.09.2013r. tj. w dniu zawarcia umowy przeniesienia wierzytelności przez M. C. (2) na rzecz K. P. oraz w dniu zawarcia umowy przeniesienia wierzytelności przez K. P. na rzecz T. M. wierzytelność M. C. (2) względem pozwanych zajęta była przez komornika w ramach postępowań egzekucyjnych prowadzonych z wniosku K. P. przeciwko M. C. (2), przy czym umowa cesji wierzytelności (ugoda) została dokonana przez dłużnika egzekwowanego na rzecz wierzyciela egzekwującego.

Opierając się na literalnej treści art. 885 kpc można dojść do wniosku, że w takiej sytuacji przeniesienie wierzytelności jest nieważne w stosunku do wierzyciela egzekwującego (w przedmiotowej sprawie K. P.) z mocy prawa. Artykuł ten nie wskazuje bowiem żadnych wyłączeń z uwagi na osobę cesjonariusza. Artykuł ten nie wyłącza jego stosowania

w sytuacji, gdy cesjonariuszem jest wierzyciel egzekwujący. W swej treści jest jednoznaczny i kategoryczny. Należy jednak podjąć analizę tego przepisu z punktu widzenia jego celu. Otóż jego celem jest ochrona wierzyciela egzekwującego. Chodzi o to, aby dłużnik egzekwowany nie dokonywał przeniesienia własnych wierzytelności na osoby trzecie co spowodowałoby wyprowadzanie majątku spod egzekucji i niemożliwość zaspokojenia wierzyciela egzekwującego. W przypadku kiedy wierzytelność jest przenoszona na wierzyciela egzekwującego (jeżeli nie ma innych wierzycieli egzekwujących – tak jak jest to w przedmiotowej sprawie) nie ma potrzeby ochrony wierzyciela egzekwującego. Dlatego też należy przyjąć, że art.885 kpc nie ma zastosowania do sytuacji, gdy cesjonariuszem jest wierzyciel egzekwujący. Dlatego w przedmiotowej sprawie należy przyjąć, że umowa przeniesienia wierzytelności zawarta pomiędzy M. C. (2), a K. P., a następnie pomiędzy K. P. i T. M. jest ważna.

Kolejny zarzut pozwanych to zarzut potrącenia wierzytelności. Dla rozstrzygnięcia skuteczności tego zarzutu konieczna jest analiza dat podejmowanych czynności, z uwagi na art. 513 kc.

Art. 513. § 1. Dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie.

§ 2. Dłużnik może z przelanej wierzytelności potrącić wierzytelność, która mu przysługuje względem zbywcy, chociażby stała się wymagalna dopiero po otrzymaniu przez dłużnika zawiadomienia o przelewie. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy wierzytelność przysługująca względem zbywcy stała się wymagalna później niż wierzytelność będąca przedmiotem przelewu.

Art. 513 kc ustanawia zasadę niepogarszalności sytuacji dłużnika wskutek cesji. Przy czym co do zasady momentem od którego dokonuje się oceny czy dochodzi do pogorszenia sytuacji jest moment zawiadomienia dłużnika o przelewie wierzytelności. Zatem dłużnik może podnosić przeciwko cesjonariuszowi wszelkie zarzuty, które mógłby podnieść przeciwko cedentowi w dniu zawiadomienia o przelewie. Odnosnie potrącenia mamy dodatkową regulację związaną z wymagalnością wierzytelności jaką ma dłużnik względem zbywcy. Można dokonać potrącenia nawet w sytuacji, gdyby wierzytelność dłużnika stała się wymagalna dopiero po zawiadomieniu o przelewie, przy czym musi być ona jednak wymagalna wcześniej niż wierzytelność będąca przedmiotem przelewu. Trafnie w doktrynie wskazano, że w przypadku potrącenia, nie jest wymagalne dokonanie potrącenia przed zawiadomieniem o przelewie tylko musi istnieć tzw. „stan potrącalności” (G. M., RPEiS.2005.2.101). Wynika to z faktu, że możliwość dokonania potrącenia określa sytuację dłużnika względem wierzyciela. W każdej chwili może on dokonać potrącenia i to spowoduje umorzenie wierzytelności. Nie musi spełniać swojego zobowiązania, a odrębnie dochodzić własnej wierzytelności. Ta okoliczność ma istotne znaczenia dla sytuacji dłużnika.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego M. E. o przelewie dowiedział się w dniu 23.02.2015r., a B. G. w dniu 25.02.2015r. Pod pojęciem zawiadomienia o przelewie należy rozumieć nie tylko samo podanie informacji, ale również przedłożenie wszelkiej dokumentacji, która pozwoli dłużnikowi na ocenę czy rzeczywiście doszło do przelewu wierzytelności. Zatem z reguły zawsze koniecznym będzie doręczenie umowy cesji. Zatem doręczenie pisma z dnia 13.03.2014r. w dniu 14.03.2014r. nie można traktować jako zawiadomienie o przelewie wierzytelności. Pozwani nabyli wierzytelność M. S. przeciwko M. C. (2) w dniu 10.10.2013r., a więc przed powzięciem wiadomości o przelewie wierzytelności M. C. (2) względem pozwanych, nawet gdybyśmy przyjęli, że zawiadomienie nastąpiło pismem z dnia 13.03.2014r. Zatem przed powzięciem wiadomości o przelewie istniał tzw. „stan potrącalności”. Oznacza to, że pozwani mogą dokonać potrącenia. Fakt, że pozwani dokonali potrącenia w odpowiedzi na pozew, a więc już po powzięciu wiadomości o przelewie pozostaje bez znaczenia. Istnienie wierzytelności nie budzi wątpliwości, a wynika ono z prawomocnego postanowienia z dnia 10.06.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Żoliborza w Warszawie w sprawie o sygn. akt I Ns 501/12. Wprawdzie została złożona skarga o wznowienie postępowania, ale została ona odrzucona postanowieniem z dnia 24.02.2016r. (nieprawomocnie). Należy podkreślić, że skarga o wznowienie postępowania to nadzwyczajny środek zaskarżenia i fakt jego wszczęcia nie niweczy skutku prawomocności. Z tego powodu sąd nie zawieszał postępowania do czasu prawomocnego zakończenia sprawy o wznowienie postępowania.

Z powyższych względów Sąd uznał, że doszło do umorzenia wzajemnych wierzytelności poprzez potrącenie – na zasadzie art. 498 kc.

Art. 498. § 1. Gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym).

§ 2. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej.

Wierzytelność powoda to kwota 200 000 zł. Wierzytelność pozwanych względem M. C. (2) to kwota 200 000 zł. Obie wierzytelności to wierzytelności pieniężne, obie są wymagalne, obie mogą być dochodzone przed sądem. Potrącenie może zostać dokonane w odpowiedzi na pozew. Pozwani dokonali więc skutecznie potrącenia, a więc wierzytelności uległy umorzeniu.

Zarzut powoda iż budzi wątpliwości skuteczność przelewu wierzytelności przez M. S. na pozwanych z uwagi na fakt, że M. S. w innej sprawie wystąpił z roszczeniem pauliańskim, w którym wskazywana wierzytelność podlegająca ochronie to była właśnie wierzytelność wynikająca z postanowienia z dnia 10.06.2013r. wydanego przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Żoliborza w Warszawie w sprawie o sygn. akt I Ns 501/12 i mimo przelewu wierzytelności w dalszym ciągu prowadził postępowanie, składał apelacje i złożył kasację, nie jest uzasadniony. M. S. wystąpił z tym roszczeniem w dniu 4.08.2011r., a więc wtedy kiedy nie dokonał jeszcze cesji. Potem, po przelewie wierzytelności M. S. nie musiał wycofywać sprawy w zakresie przelanej wierzytelności, a wynika to z art. 192.3) kpc (z chwilą doręczenia pozwu: zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa, objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy; nabywca może jednak wejść na miejsce zbywcy za zezwoleniem strony przeciwnej). Ponadto decyzje M. S. co do prowadzenia spraw sądowych nie mają znaczenia dla pozwanych.

O kosztach procesu sąd orzekł na zasadzie art. 98 kc. W skład zasądzonych kosztów wchodzi wynagrodzenie pełnomocnika 3600 zł i opłata skarbową 17 zł.

Mając powyższe na uwadze orzec należało jak w sentencji wyroku.